

คลองเป็นองค์ประกอบของเมืองที่ยังคงมีความสำคัญอย่างมาก หากเพียงแต่บทบาทหน้าที่แตกต่างกันไปไม่เด่นชัดเหมือนเช่นอดีต ดังนั้นคลองจึงมักถูกมองข้ามและขาดความตระหนักถึงความสำคัญ การวิจัยนี้ได้ทำการศึกษาถึงสภาพปัญหาทั้งด้านสังคมวัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม การคมนาคม และเศรษฐกิจของคลองในปัจจุบัน ประกอบกับบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องในการบริหารจัดการคลอง เพื่อเสนอความเป็นไปได้ในการบริหารจัดการและอนุรักษ์คลองให้มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด โดยเลือกกรณีศึกษา คลองบางกอกน้อย และคลองด่าน

การศึกษาครั้งนี้ได้พิจารณาจากสภาพปัญหาด้านต่างๆ ของคลองอันส่งผลต่อคุณภาพชีวิต เพื่อนำมาสู่การพิจารณาด้านการบริหารจัดการคลองของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง วิเคราะห์ถึงประเด็นปัญหาที่เกิดจากการจัดการนี้ และความเป็นไปได้ในการบริหารจัดการคลองที่มีประสิทธิภาพเพื่อให้เกิดคุณภาพชีวิตที่ดีต่อไป

เนื่องด้วยต้องการศึกษาปัญหาอันเกิดจาก บทบาทหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐในการบริหารจัดการคลองจึงได้ทำการศึกษาความเปลี่ยนแปลงบทบาทหน้าที่ของคลองในอดีตกับปัจจุบัน เพื่อนำมาสู่การวิเคราะห์ถึงสภาพปัญหาทั่วไปที่เกิดขึ้นในพื้นที่ โดยเชื่อมโยงกับบทบาทหน้าที่ของแต่ละหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการบริหารจัดการคลอง การแบ่งหน้าที่การทำงานระหว่างหน่วยงาน การประสานงานกัน วิเคราะห์ถึงปัญหาและความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในกระบวนการการบริหารจัดการคลองของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนี้ นำมาวิเคราะห์และประมวลผลภายใต้กรอบแนวคิดทฤษฎีการวิจัย โดยแบ่งกลุ่มเป้าหมายออกเป็น 3 กลุ่ม คือ 1) ประชากรที่อยู่อาศัยริมคลอง 2) หน่วยงานภาครัฐที่มีส่วนในการบริหารจัดการคลอง 3) ผู้นำชุมชนริมคลอง

จากการศึกษาสามารถสรุปประเด็นปัญหาเป็น 4 ด้านได้ดังนี้ คือ 1.ด้านคมนาคมขนส่ง ได้รับผลกระทบจากเรือหางยาวที่บริการด้านเพื่อการท่องเที่ยวในคลอง ชุมชนริมคลองถูกรบกวน

จากคลื่นและเสียงจากเรือหางยาว รวมถึงการใช้ความเร็วในการเล่นเรือหางยาวขนาดเล็ก 2.ด้านสังคมวัฒนธรรมได้รับผลกระทบจากการสร้างเขื่อนริมคลองเพื่อป้องกันน้ำท่วม ซึ่งทำให้รูปแบบวิถีชีวิตริมคลองเปลี่ยนไป รวมถึงการขาดความตระหนักในคุณค่าของแม่น้ำลำคลองจากคนในชุมชนริมคลองการได้รับผลกระทบจากการขยายตัวของเมือง ก่อให้เกิดความแออัดส่งผลต่อคุณภาพชีวิตและบทบาททางด้านการท่องเที่ยวที่เข้าไปรบกวนวิถีชีวิตดั้งเดิมนี้ด้วย 3.ด้านสิ่งแวดล้อมที่ได้รับผลกระทบจากคลื่นที่มีต่อโครงสร้างบ้านริมคลอง น้ำเน่าเสียจากการระบายน้ำที่ไม่มีระบบบำบัด มลภาวะอันเกิดจากเรือท่องเที่ยว ทั้งเสียง ควัน และคลื่น การรुकล้ำล้ำน้ำและความไม่ชัดเจนของขอบเขตคลอง และการทิ้งขยะและสิ่งปฏิกูลลงคลอง 4.ด้านเศรษฐกิจได้รับผลกระทบจากการขยายตัวของเมือง ราคาที่ดินที่สูงขึ้นกับความต้องการที่อยู่อาศัยในเขตเมืองที่มีมากขึ้น ทำให้เกิดความแออัด คุณภาพชีวิตเสื่อมลง และค่าครองชีพที่สูงขึ้น

จากการศึกษาผลกระทบที่มีต่อการจัดการพื้นที่ ในการบริหารจัดการของหน่วยงานภาครัฐพบว่า ปัญหาด้านต่างๆ ที่เกิดขึ้นไม่ได้รับการแก้ไขปัญหาจากต้นเหตุของปัญหาอย่างแท้จริงเนื่องจากมีความซ้ำซ้อนของอำนาจหน้าที่ของแต่ละหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ในการบริหารจัดการคลองและขาดการประสานงานระหว่างหน่วยงาน ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่สะท้อนให้เห็นถึงประสิทธิภาพของการจัดการคลองนี้ ทั้งนี้เนื่องจากหน่วยงานที่เข้ามามีบทบาทในการบริหารจัดการคลองในปัจจุบันนี้อยู่ภายใต้สังกัดกระทรวงที่แตกต่างกัน ดังนั้นการดำเนินการต่างๆ ภายในหน่วยงานย่อมต้องสอดคล้องตามนโยบายหลักของกระทรวงนั้นๆ และดำเนินการตามยุทธศาสตร์และกลยุทธ์ที่แตกต่างกันไปประกอบกับไม่มีหน่วยงานกลางที่เข้ามาดูแลรับผิดชอบโดยตรง อย่างไรก็ตามนอกจากนี้ยังมีองค์ประกอบที่เป็นปัญหาในการจัดการคลองนี้ นั่นคือความไม่ชัดเจนของขอบเขตงานของแต่ละหน่วยงานรับผิดชอบ ทำให้เจ้าหน้าที่ที่มีหน้าที่นำไปปฏิบัติไม่ทราบถึงหน้าที่ของตน และขาดเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพ คือ กฎหมาย ที่ยังมีความซ้ำซ้อนและไม่ชัดเจนและที่สำคัญที่แต่ละหน่วยงานต่างมีกฎหมายที่ใช้ในการอ้างอิงที่ต่างกัน

ดังนั้นแนวทางในการบริหารจัดการเพื่ออนุรักษ์คลองต่อไปในอนาคต ควรมีการจัดตั้งองค์กรกลางหรือคณะกรรมการเพื่อดำเนินการบริหารจัดการคลอง โดยมีคณะอนุกรรมการที่มาจากตัวแทนหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง และจะต้องมีการกำหนดให้ชัดเจนในบทบาทหลักของแต่ละองค์กรที่ร่วมดำเนินการพร้อมทั้งกำหนดกฎหมายประกอบการดำเนินการนี้โดยเฉพาะ เพื่อเป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการที่หน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องสามารถอ้างอิงและถือปฏิบัติร่วมกันได้ โดยจะต้องสร้างความตระหนักด้านการอนุรักษ์คลองและแหล่งน้ำ ให้แก่ประชาชนเพื่อการอนุรักษ์คลองที่ยั่งยืนต่อไป ซึ่งจะต้องมีการร่วมมือกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐและประชาชนในพื้นที่ด้วย

The canal is a city infrastructure that has been more important in the past. Its function and role are different nowadays. This research is a study about problems such as social, culture, environmental, transportation and canal economic. In addition, the government organization is concern about canal management in order to get a well preserved canal with high efficiency and advantages. This study is about Klong Bangkok – Noi and Klong Dan.

This study was to consider the canal problems that effect to life quality and to consider the canal management of the government organization. In addition, to analyze the problems from this management and the possibility of effectiveness canal management for good life quality in the future.

To study the problem from the government organization that concern about canal management so that, we study about the changing of canal role in the past and now. In order to analyze the general problem in this area by linking with the role of each organization that concern in canal management, organization function, coordinate activity and the conflict in canal management. After that, analyzed and compiled according to the research theory framework. This study is divided in to 3 target groups as follow

- 1) the population who lives in the canal bank
- 2) the government agency who takes care about canal management
- 3) the leader of canal bank community

The conclusion of this study is 4 parts as follow

1) The transportation that gets impact from the long tail boat for tourism, the canal bank community was disturbed from the long tail boat wave and noise included the speed of small long tail boat.

2) The social culture that gets impact from the construction of retaining wall and made the way of life of the community in canal bank has changed. Moreover, the overcrowded dwelling has impact life quality and the role of tourism because of the people lack of awareness in water value.

3) The environmental impact such as the wave from tourist boat act on the wooden house structure, noise pollution, air pollution, waste water, solid waste, canal trespass and un-distinct of the canal line.

4) The economic impact from expanding city, highly land price, high dwelling need. These get overcrowded dwelling, declined quality of life and high cost of living.

The result of this study is the problem did not rectify at the cause of all the trouble because of the complex and overlap in the canal management and in-cooperative between the organizations. That reflects the efficiency of canal management. Because of the organization who take care the duty are under the different departments so to handle the policy will different too. Besides, the officers do not know their role and do not have the efficiency tools to manage their duty.

Therefore, to conserve the canal in the future should have the center organization or the committee to manage the canal. The committee should come from different organization which concern in canal management. Moreover, the main role of each organization should assign clearly and should have their law. These will be a tool for the organization that can refer and practice for the canal management. Finally, the important for sustainable canals there should have cooperative between government organization and people in this area.